

ČSSZ informuje: Kdy je možné „odejít“ do předčasného starobního důchodu

Praha 21. 12. 2017

Důchodový věk mají sice až v roce 2021, přesto zvažují, že by do předčasného starobního důchodu „odešli“ o tři roky dříve, tedy v roce 2018. Ti, kteří se tak rozhodnou, budou muset získat alespoň 35 let pojištění. Pro předčasný starobní důchod totiž platí, že minimální doba důchodového pojištění se stanoví výhradně podle roku, ve kterém občan dosáhne důchodového věku.

Odchod do předčasného starobního důchodu je individuální rozhodnutí. Vždy je nutné zvážit konkrétní životní situaci a důkladně si promyslet, zda a případně o jak dlouhou dobu jít do důchodu dříve. Předčasný starobní důchod se bude trvale krátit, dále je třeba vzít v úvahu, že do doby dosažení důchodového věku jsou příjemci předčasného starobního důchodu omezeni v možnostech případného přivýdělku.

Maximální doba, o kterou je možné jít do důchodu dříve, je závislá na důchodovém věku

Lidé snadno pomocí **důchodové kalkulačky České správy sociálního zabezpečení** (ČSSZ) zjistí, od kdy mohou nejdříve žádat o přiznání předčasného důchodu a jakou musí získat dobu pojištění, samozřejmě i jaký je jejich důchodový věk a kdy ho dosáhnou. Slovy zákona o důchodovém pojištění: „Je-li důchodový věk nižší než 63 let, může být předčasný starobní důchod přiznán nejvýše o 3 roky dříve před dosažením důchodového věku. Je-li důchodový věk alespoň 63 let, může být předčasný starobní důchod přiznán až o 5 let dříve, ale ne dříve než od dosažení 60 let věku.“ Pokud je tedy důchodový věk občana např. 63 let a 8 měsíců, může jít do důchodu dříve nejvýše o 3 roky a 8 měsíců dříve; občan s důchodovým věkem 64 let a 2 měsíce může jít do důchodu dříve nejvýše o 4 roky a 2 měsíce atd. Teprve lidé, jejichž důchodový věk je 65 let, budou moci mít předčasný starobní důchod přiznaný o celých 5 let dříve před dosažením důchodového věku.

Jak se předčasný starobní důchod krátí

Výše krácení je závislá na délce doby, která chybí od data přiznání předčasného starobního důchodu do dosažení důchodového věku. Sazba procentní výměry důchodu se snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 0,9 % výpočtového základu za období prvních 360 kalendářních dnů, o 1,2 % za období od 361. kalendářního dne do 720. kalendářního dne a o 1,5 % za období od 721. kalendářního dne.

O zvolení vhodného data přiznání předčasného důchodu s ohledem na 90denní úseky je vhodné poradit se s odborníky okresní správy sociálního zabezpečení. Přiznání důchodu o několik dnů dříve může totiž znamenat srážku za další započatý úsek.

Příklady výpočtu předčasného starobního důchodu přiznaného v roce 2018

Příklad č. 1:

Muž nar. 1. 6. 1957 – jeho důchodový věk je 63 let a 8 měsíců, dosáhne ho tedy 1. 2. 2021. K 17. 2. 2018 – o bezmála tři roky dříve - odejde do předčasného starobního důchodu (tj. přesně o 1 080 dnů před dosažením důchodového věku, tedy 12 devadesátidenních úseků). K tomuto datu získal celkem 40 let pojištění, za každý rok pojištění činí sazba procentní výměry důchodu 1,5 % výpočtového základu, tj. 60 % (40 x 1,5%). Jeho výpočtový základ je 14 000 Kč. Za 1 080 dnů „předčasnosti“ se sazba procentní výměry důchodu snižuje o 14,4 % výpočtového základu (4 x 0,9 % + 4 x 1,2 % + 4 x 1,5 % = 14,4 %). Po snížení o 14,4 % činí sazba procentní výměry 45,6 %. Procentní výměra důchodu tedy činí 6 384 Kč (45,6 % ze 14 000 Kč). Základní výměra v roce 2018, stejná pro všechny důchody, je 2 700 Kč. Výše předčasného starobního důchodu bude tedy celkem 9 084 Kč (6 384 a 2 700).

POZOR: Pokud by muž odešel do předčasného důchodu přesně o 3 roky (tj. o 1096 dní) dříve, bylo by krácení větší – činilo by 15,9 % za 13 započatých 90denních úseků.

Příklad č. 2:

Muž nar. 1. 2. 1955 – jeho důchodový věk je 63 let a 4 měsíce, dosáhne ho tedy 1. 6. 2018. Potřebná doba pojištění je 34 let. K 1. 1. 2018 – o cca pět měsíců - odejde do předčasného starobního důchodu (tj. přesně o 152 dnů před dosažením důchodového věku, tedy 2 započaté devadesátidenní úseky). K tomuto datu získal celkem 40 let pojištění. Jeho výpočtový základ je 14 000 Kč. Sazba procentní výměry důchodu činí za každý rok pojištění 1,5 % výpočtového základu, tj. 60 % (40 x 1,5%). Za 152 dnů „předčasnosti“ se sazba procentní výměry důchodu snižuje o 1,8 % výpočtového základu (2 x 0,9 %). Po snížení o 1,8 % činí sazba procentní výměry 58,2 %. Procentní výměra důchodu tedy je 8 148 Kč (58,2 % ze 14 000 Kč). Základní výměra v roce 2018, stejná pro všechny důchody, je 2 700 Kč. Výše předčasného starobního důchodu bude tedy celkem 10 848 Kč (8 148 a 2 700).

Tabulka: Výše krácení důchodu podle doby předčasnosti *)

Důchod přiznán dříve	Krácení sazby procentní výměry důchodu	Krácení procentní výměry důchodu v Kč
o 90 dní	0,9 %	126,--
o 180 dní	1,8 %	252,--
o 360 dní	3,6 %	504,--
o 720 dní	8,4 %	1 176,--
o 1 080 dní	14,4 %	2 016,--
o 1 440 dní	20,4 %	2 856,--
o 1 800 dní	26,4 %	3 696,--

*) Platí pro stejnou výchozí situaci z příkladů výše, tj. výpočtový základ činí 14 tis. Kč, doba pojištění 40 let

Předčasný starobní důchod nelze přiznat zpětně, nelze ho ani „změnit“ na řádný starobní

Žádost o předčasný starobní důchod se podává osobně na okresní (v Praze Pražské, v Brně Městské) správě sociálního zabezpečení (OSSZ) příslušné podle místa trvalého pobytu. Předčasný starobní důchod není možné přiznat zpětně, ale nejdříve ode dne podání žádosti. Přiznání předčasného starobního důchodu také vylučuje nárok na řádný starobní důchod, to znamená, že ani po dosažení důchodového věku se předčasný důchod nemůže změnit na řádný starobní. Od dosažení důchodového věku však pro příjemce předčasného důchodu platí stejná pravidla a možnosti jako pro řádného důchodce.

Za jakých podmínek si lze při předčasném starobním důchodu přivydělat

Při výplatě předčasného starobního důchodu není možné až do data dosažení důchodového věku vykonávat výdělečnou činnost zakládající účast na pojištění. Je ale možné si přivydělat. Výplatě předčasného starobního důchodu do dosažení důchodového věku nebrání takové činnosti, které nepodléhají odvodům na sociální/důchodové pojištění. Jsou to:

- tzv. zaměstnání malého rozsahu, kde příjem nedosahuje 2 500 Kč měsíčně,
- činnost vykonávaná na základě dohody o provedení práce, pokud výše započitatelného příjmu v měsíci nepřesahuje částku 10 000 Kč,
- výkon samostatné výdělečné činnosti v rozsahu, který nezaloží v daném kalendářním roce účast na pojištění (což je v roce 2018 do výše ročního příjmu 71 950 Kč).

Toto omezení v možnostech přivýdělku platí jen do dosažení důchodového věku. Od jeho dosažení se na příjemce předčasného důchodu vztahují stejná pravidla jako na řádného důchodce. To znamená, že může vykonávat výdělečnou činnost zakládající účast na pojištění, tj. podnikat či pracovat, a to v pracovním poměru uzavřeném na dobu určitou i neurčitou. Za 360 dní výdělečné činnosti zakládající účast na pojištění vykonávané po vzniku nároku na důchod při jeho současném pobírání může požádat o zvýšení důchodu.

Pobírání předčasného starobního důchodu lze přerušit

V situaci, kdy příjemce předčasného starobního důchodu, který ještě nedosáhl důchodového věku, nastoupí do zaměstnání, které zakládá účast na pojištění, výplata předčasného starobního důchodu mu do ukončení zaměstnání nebo dosažení důchodového věku nebude náležet. Tuto skutečnost musí nejpozději do 8 dnů oznámit ČSSZ a ta výplatu předčasného starobního důchodu zastaví. Po ukončení zaměstnání nebo při dosažení důchodového věku mu bude na základě žádosti výplata důchodu obnovena. Procentní výměra předčasného starobního důchodu pak může být zvýšena s ohledem na dobu, kterou po přiznání předčasného důchodu bez jeho pobírání odpracoval.

Podrobné informace o podmínkách nároku na předčasný starobní důchod, jeho výši a výpočtu lze získat při osobní návštěvě OSSZ, klientského centra pro důchodové pojištění při ústředí ČSSZ nebo prostřednictvím [telefonní informační linky 800 050 248](tel:800050248).
